

vendigt eller paalideligt Skjon. Udvalget skal derfor ikke blot foreslaae, at denne Bestemmelse udgaaer, men tillige, at det klarligen bliver indtalt som Regel, at Ministeriets Deelagtighed ene bestaaer i Modtagelsen af en betimelig Anmeldelse af en steet Sammenlægning eller Udskifning, og i Anerkjendelsen af sammes Lovlighed. Af samme Grund indstilles, at de Tilfælde, hvori undtagelsesviis en Afvigelse fra Reglen kan tilstedes, sammenvattes i en særegen Slutningsbestemmelse, der hjemler en begrændset Bibeholdelse af Bevillinger, byggede paa et Skjon over det enkelte Tilfældes særegne Bessaffenhed.

Sammenlægningens Grændse er i Udkastet (§ 1) sat til 20 Tdr. Hartkorn Ager og Eng. Udvalgets Fleertal, der i en udstrakt Sammenlægningsfrihed seer det nødvendige Correctiv til en udstrakt Udskifningsfrihed, erkjender det baade politisk og landoekonomisk Hensigtsmæssige i saadanne noget større Jordbrug, og troer ikke, at der under regelmæssige Forhold vil være nogen Fare for, at de skulde tiltage i en Grad, der kunde blive betænkkelig for den til mindre Jordbrug henviste store Mæsse af Befolkningen. Udvalgets Fleertal tiltræder derfor denne Bestemmelse, hvorimod medundertegnede Schøler maa indstille, at Maximum for Sammenlægninger sættes til 12 Tønder Hartkorn. Derimod er Udvalget eenstemmigt ikke blot i at tilraade Udkastets ubegrændsede Afgang til Sammenlægningen af Skov (§ 3), men tillige i at fraraade den høist bebyrdende og unaturlige Indskrænkning (§ 2), som begrundes paa Hensynet til andre Naboeiendommers Bessaffenhed.

Derimod er der et Forhold, hvori denne udstrakte Frihed kan frembyde saa store Misligheder, at disse endog kunde vække Betænkelse mod hele Lovforslagets Betimelighed. Paa Selveiergodset tør det nemlig forudsættes, at de mindre Eiendomsbesiddere i Reglen ville være i Stand til at forsvare sig selv og saaledes at sætte de fornødne Skranke mod en for vidt gaaende Sammenlægning. Anderledes derimod paa Fæstegodset, især paa en Tid, da dette — frivilligen eller under Lovens Tvang — tør antages at ville overgaae til Selveierdom. Her kan det ikke tillades enten Godseieren eller

Speculanter at sammenlægge 3, 4 til 5 Bøndergaard til samlede Eiendomme, uden plenssynlig Fare for, at en vigtig Deel af Landbefolkningen vil blive fortrængt eller nedtrykt til en uheldig Besiddelsesstand. Medens Udvalget derfor mener, at en endog større Sammenlægningsfrihed end den, Udkastet hjemler, strax kan indtræde paa Selveiergodset, indstiller det, at denne paa Fæstegodset først tilstedes saa lang Tid efter at det er blevet til Selveierdom, at det kan antages at være kommet paa faste Hænder, og den Lighed i de rettlige Vilkaar, der er Betingelsen for den frie Concurrence, nogenlunde tør forudsættes at være tilstede. Afgang til ved Trassalg af Parceller at skaffe sig Midler til at kjøbe Fæstestederne vil derved ikke afføres Fæsterne; thi Udskifningen til særlig Bebyggelse, som dog er det, hvortil der i Godsegnene fornemmelig er Trang, skulde efter Udvalgets Formenting paa Fæstegodset ikke være undergivet anden Begrændsning end den, som gjælder for alle Jordeiendomme, og den Indskrænkning for Sammenlægningen, der bringes i Forslag, bestaaer kun deri, at der for samme sættes et ringere Maximum, nemlig af 10 Tdr. Hartkorn, for et snevert begrændset Tidsrum, hvori al Nedlæggelse af de nuværende Fæstegaarde forbydes (ene med Undtagelse af de i Forordningen af 25de Marts 1791 § 1—6 og Forordningen af 27de Sept. 1805 § 11 omhandlede Tilfælde). Ligesom Udvalget anseer en saadan forbigaaende Indskrænkning paa endeel af Landets Jordegods for langt mindre bebyrdende, end den vedvarende Indskrænkning, Udkastet (§ 2) foreskriver for alle Landbrug, saaledes maa det holde for, at en særlig Bestemmelse for Fæstegodset er Betingelse for, at Loven for Tiden kan anses for tilraadelig.

Idet Udvalget derfor skal andrage paa denne Bestemmelse, skal det tillige foreslaae en saadan forandret Affattelse af den almindelige Forskrift om Sammenlægningen (§ 1), at det deraf kan skjønnes, at den er baade tilladt og underkastet den foreskrevne Indskrænkning, ikke blot, hvor den iværksættes ved Nedlæggelsen af et bestaaende „særskilt Jordbrug“, hvilket Tilfælde Udkastet ene synes at have havt for Die, men tillige, hvor den bevirkes ved Fore-